

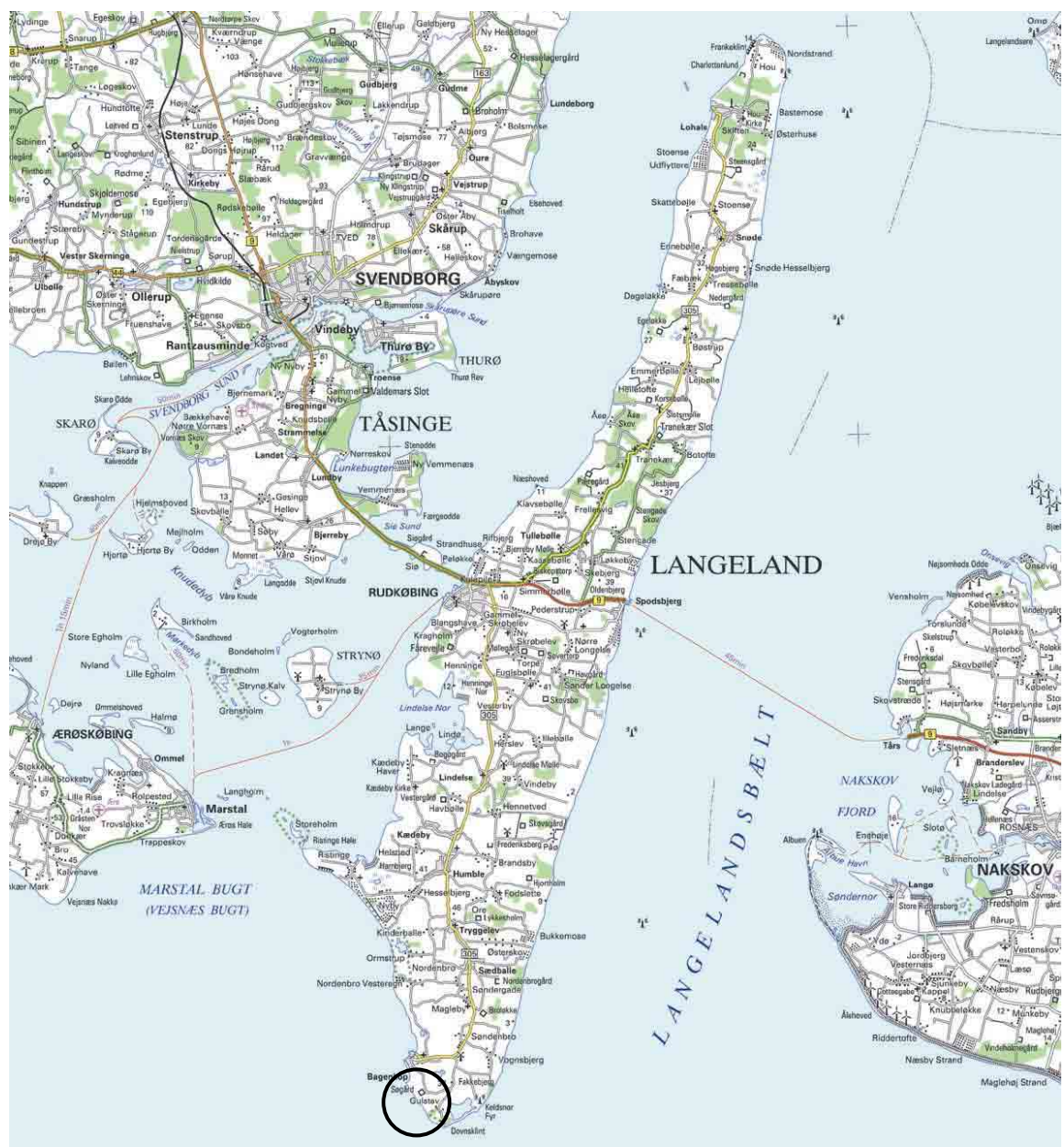
Langeland -atlas over byer, bygninger og miljøer

Kulturarvsstyrelsen · Kulturministeriet

Kortlægning og registrering af kulturmiljøer

Identifikation

Kommunenr. 481	Kommune Sydlangeland		
Kategori Arkitektoniske elementer, der viser en historisk/social udvikling (3)			
Lokalitet Landområdet			
Emne Hovedgårde, husmandsudstyknings		Sted Søgård	
Registreringsdato forår 2002	Registrator JEJ/RM	Arkiv nr.	Løbenr. 29

Langeland -atlas over byer, bygninger og miljøer

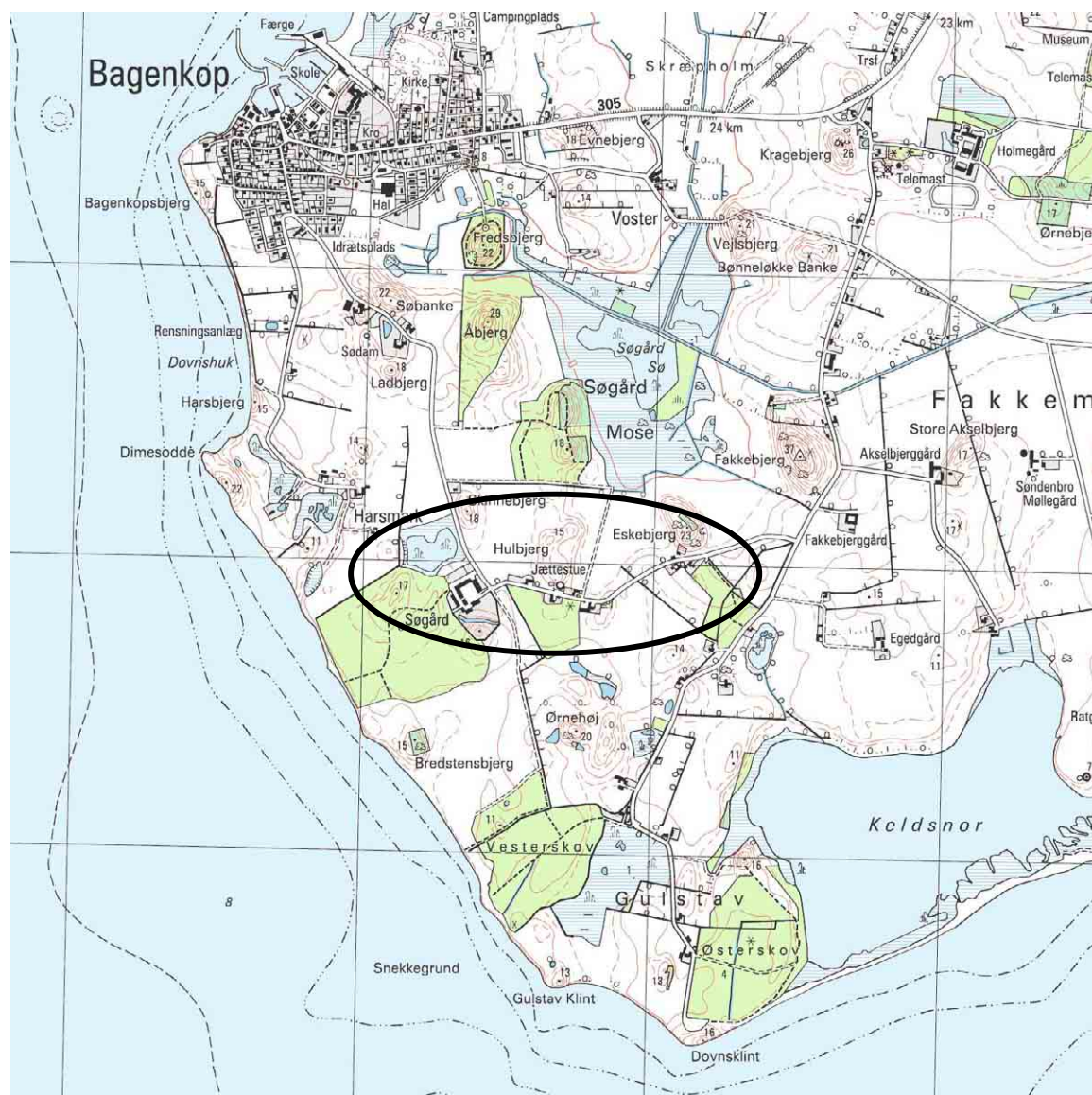
Kulturarvsstyrelsen · Kulturministeriet

Kortlægning og registrering af kulturmiljøer

Sammenfatning

Kommunenumr. 481	Kommune Sydlangeland	
Emne Hovedgårde, husmandsudstyknings		Sted Søgård

Søgård er en lille, velbevaret hovedgård, oprettet i 1673 af en række øde gårde i Søndebro. Den blev udstykket til statshusmandsbrug efter lensafløsningsloven af 1919 og loven om udstykning af statshusmandsbrug 1920. Sammen med de omliggende åbne hovedgårdsmarker med velbevarede stengærder og stenspæle udgør Søgård og dets statshusmandsbrug et værdifuldt kulturhistorisk miljø af betydning for Langelandsområdet.

Kortudsnit i mål 1:25.000

Langeland -atlas over byer, bygninger og miljøer

Kulturarvsstyrelsen · Kulturministeriet

Kortlægning og registrering af kulturmiljøer

Søgårds nuværende bygninger fra 1857 står hvidkalkede med gule facadebånd og har kampestenssokkel. Hovedbygningen er i en etage med afvalmet tegltag og en bred gavlkvist ud mod gårdspladsen. Sammen med de omliggende åbne hovedgårdsmarker med velbevarede stengærder og stenpæle udgør Søgård og dets statshusmandsbrug et værdifuldt kulturhistorisk miljø af betydning for Langelandsområdet.

Gårdanlægget, skovene, de omliggende hatbakker, mose og lavbundsarealer er sammen med husmandsudstykningerne med til at karakterisere kulturmiljøet.

Søgård er en god repræsentant for Langelands mange større gårde. Et enkelt og velproportioneret anlæg.

Langeland -atlas over byer, bygninger og miljøer

Kulturarvsstyrelsen · Kulturministeriet

Kortlægning og registrering af kulturmiljøer

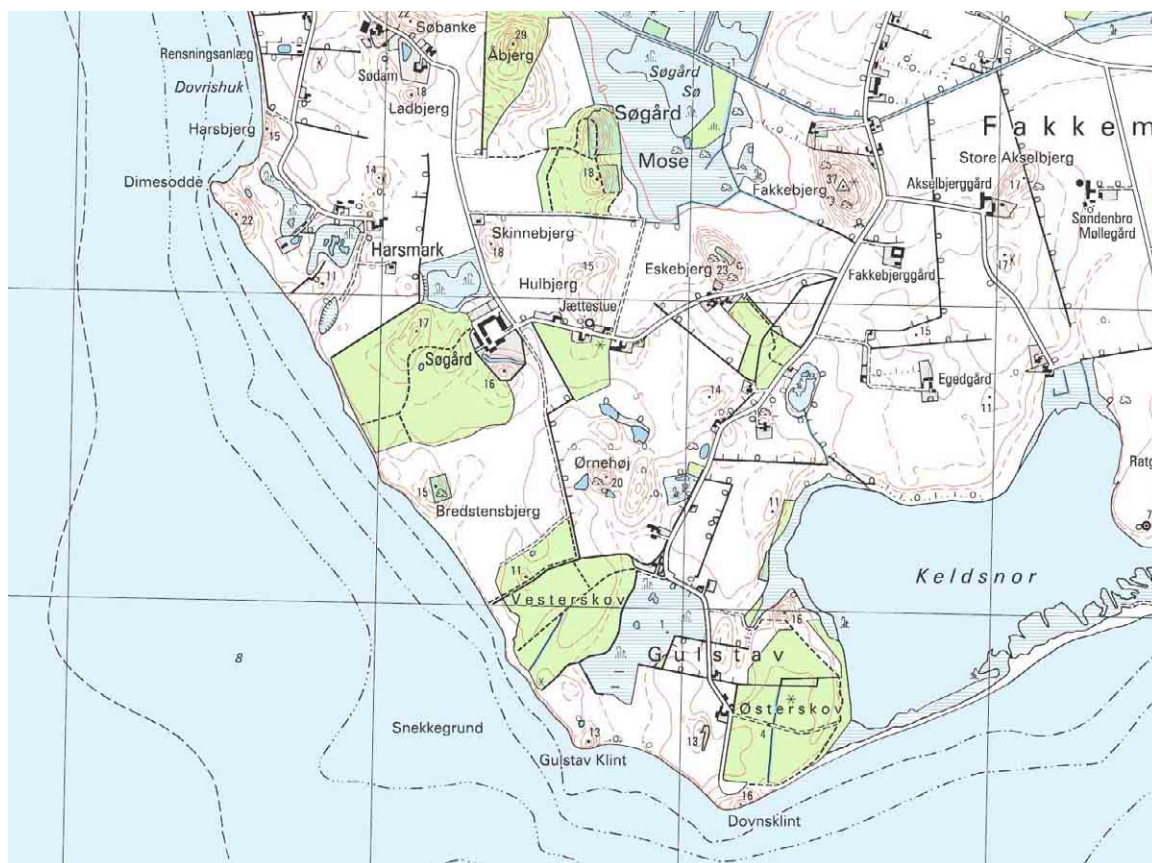
Naturgrundlag

Kommunenr. 481	Kommune Sydlangeland	
Emne Hovedgårde, husmandsudstykninger		Sted Søgård

Magleby sogn er jævnt bakket med mange kuplede hatbakker, hvoraf Fakkebjerg på 36 m er den højeste. Mod nordøst ligger moseområdet Fredmose, der afløber gennem Tangrenden. Større lavninger med stenfrit, sen-glaciært ler findes flere steder.

Magleby Nor bestod oprindeligt af en nordlig arm, som ved Broløkke næsten helt afsnørede forbindelsen til Langelands sydende, og en sydlig, der søgte ind bag om Bagenkop og som over Søgårds Mose og Fakkemose så godt som isolerede Sydlangelands spids fra den øvrige ø. I tilknytning til denne arm findes den nu tørlagte Søgård Mose. Udpumpningen af vand herfra blev stoppet, da staten i 1990 overtog Søgård, og der er siden opstået en sø, Søgård Sø.

Mod sydøst findes strandsøen Keldsnor, afspærret fra havet af en strandvold mellem Dovns Klint og Keldsnor Fyr. Østre og Vestre Gulstav er et par bevarede stævningsskove.

Kortudsnit i mål 1:25.000

Langeland -atlas over byer, bygninger og miljøer

Kulturarvsstyrelsen · Kulturministeriet

Kortlægning og registrering af kulturmiljøer

Kulturhistorie

Kommunenr. 481	Kommune Sydlangeland
Emne Hovedgårde, husmandsudstyknings	Sted Søgård

Langelands sydspids blev oprindeligt drevet fra Søndebro. Senest efter anlægget af Bagenkop og Sandhagen og før Magleby Nors inddæmning i 1853 løb landevejen fra Søndebro, omkring Fakkebjerg og gennem Søgård til Bagenkop. Vejforløbet findes stadig, men som hovedtrafikåre blev det afløst af dæmningsvejen over Magleby Nor til Bagenkop.

Kulturlandskabet omkring Søgård består af det ældre stykke af vejen til Bagenkop, selve gården og dens udstykningslandskab.

Langeland blev hårde udplyndret under svenskekrigene. I 1673 oprettede Frederik Ahlefeldt hovedgården Søgård af tolv øde gårde i Søndebro. Den er muligvis opkaldt efter hans barndomshjem i Sønderjylland. Gården lå til grevskabet Langeland indtil dets afløsning i 1928. I henhold til lensafløsningsloven afgav gården 49 ha til staten, som udstykkede jorden i syv husmandsbrug og en tillægsparcel. Selve hovedgården blev ved godsejeren og overgik senere til private. Gården opkøbtes af staten i 1990 for bl.a. at skabe bedre levesteder for dyr og planter og for at rejse skov på det skovfattige Langeland.

I 1920'erne medførte lensafløsningsloven og loven om udstykning af statshusmandsbrug en række nye udstykninger. Langeland er dog ikke i udtalt grad præget af sådanne bebyggelser, men de findes her og der, bl.a. ved Søgård.

Langeland -atlas over byer, bygninger og miljøer

Kulturarvsstyrelsen · Kulturministeriet

Kortlægning og registrering af kulturmiljøer

Arkitektur og bebyggelse

Kommunenr. 481	Kommune Sydlangeland	
Emne Hovedgårde, husmandsudstyknings		Sted Søgård

Søgårds nuværende bygninger fra 1857 står hvidkalkede med gule facadebånd og har kampestenssokkel. Hovedbygningen er i en etage med afvalmet tegltag og en bred gavlkvist ud mod gårdspladsen. Sammen med de omliggende åbne hovedgårdsmarker med velbevarede stengærder og stenpæle udgør Søgård og dets statshusmandsbrug et værdifuldt kulturhistorisk miljø af betydning for Langelandsområdet.

Husmandssted på Søgårdsvej 10. Gården har husmandsstedets karakteristiske tofløjede hus. Byggestilen giver mindelser om Bedre Byggeskik: Prunkløst og sobert.